

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

**ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΕΙΣ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ**

REQUIEM

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΟΥ

MIKIS THEODORAKIS REQUIEM

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΙΣ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ

• Ζωντανή ηχογράφηση στις 28-10-85 στον Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Αχιλλείου Λάρισας.
Μηχανικός ήχου: Θέμις Ζαφειρόπουλος

ΚΙΚΗ ΜΟΡΦΟΝΙΟΥ · ΜΙΣΑ ΙΚΕΟΥΤΣΙ · ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΒΟΥΤΣΙΝΟΣ
ΚΙΜΩΝ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ · ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΚΕΡΕΤΖΗ

«ΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΕΣ»

Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Διδασκαλία: Α. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

(Διδασκαλία: Δημήτρης Καρβούνης)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

REQUIEM

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΙΣ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ

(1984)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΟΥ

Μετά την ΚΑΣΣΙΑΝΗ (1942) και τη ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ (1982), συνέθεσα τον περασμένο χρόνο (1984) την ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΙΣ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ, δηλαδή το καθ' ημάς REQUIEM (για να τονιστεί η αναλογία με τη γνωστή μουσική φόρμα της ευρωπαϊκής μουσικής).

Τελείως διαφορετική είναι η μουσική γλώσσα που χρησιμοποίησα στο έργο αυτό, σε σχέση με τα δύο προηγούμενα. Το δέος του «απαιδευτού» Έλληνα που με διακατείχε όταν για πρώτη φορά στη ζωή μου άκουγα, έφηβος ων, συγχωριές μέσα στην εκκλησία, είχε πλέον σθήσει ύστερα από 40 και πλέον έτη μουσικού θίου. Είναι πράγματι περίεργο το ότι αυτό το δέος υπήρχε τόσο έντονο μέσα μου ακόμη έως το 1982, προκειμένου να αντιμετωπίσω ένα εκκλησιαστικό κείμενο, όπως η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ. Το χέρι μου ανήκε ασφαλώς στο 1982, όμως η ψυχή μου είχε παραμείνει μαρμαρωμένη κι εκστατική στο 1942. Και το αποτέλεσμα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν εκπλήρωση ενός εφηβικού πόθου – μιας νεανικής φιλοδοξίας που είχε σαν μέγιστα πρότυπα τον Πολυκράτη και τον Σακελλαρίδη...

Μετά από τη ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ αισθάνθηκα απολυτρωμένος. Είχα πει άλλωστε στον πιστό συνεργάτη και φίλο Αντώνη Κοντογεωργίου – που χάρη σ' αυτόν και στους άξιους συνεργάτες του γράφω αυτά τα έργα – ότι φιλοδοξώ να συνθέσω πολλές θείες ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ, εάν μου το επιτρέψει ο πανδαμάτωρ χρόνος. Να συνθέσω και ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ, ίσως και ΔΟΞΟΛΟΓΙΕΣ.

Ας μιλήσω όμως καλύτερα για το REQUIEM.

Η βασική διαφορά του από τα προηγούμενα εκκλησιαστικά έργα μου, έγκειται τόσο στην ίδια την υφή του «μέλους», όσο και στην εναρμόνισή του. Από και πέρα σημαντική σημασία έχει η χρήση των φωνών – της χορωδίας, καθώς και η σχέση ανάμεσα στα τρία βασικά μουσικά υλικά, δηλαδή τους σολίστ, τη μικτή χορωδία, και την παιδική χορωδία.

Απαραίτητα θεώρησα την εισαγωγή της γυναικείας φωνής – ως σολίστ – καθώς και τον ήχο της παιδικής χορωδίας. Αυτή η αντίθεση των παιδικών φωνών, σαν μια επιθετική παρουσία της ζωής προς το θάνατο, μας βοηθά, πιστεύω, για να απολυτρωθούμε από τη μακάβρια θεώρηση ενός αναπότρεπτου, αλλά ωστόσο συγκλονιστικού και μυστηριώδους φαινομένου.

Το κείμενο, (που εν πολλοίς, ανήκει στον Ιωάννη το Δαμασκηνό), από τα υψηλότερα ανθρώπινα, πνευματικά, φιλοσοφικά και ποιητικά επιτεύγματα του ελληνικού λυρικού λόγου, μας βοηθά να ανακαλύψουμε τις ορθές και πραγματικές μας διαστάσεις μέσα στην παγκόσμια τάξη των πραγμάτων. Μας καλεί σε μια μεθυστική κατάδυση στο βάθος του εαυτού μας, για να ανακαλύψουμε «το φως που καίει», την ουσία και την πεμπτουσία της ανθρωπίνης μας ύπαρξης. Να ανωθούμε με το μυστήριο του θανάτου, σαν τη μόνη εγγύηση και οδό, ότι έτσι ανακαλύπτουμε την ουσία της ζωής.

Με την αφιέρωση του έργου αυτού στους νεκρούς της σφαγής των Καλαβρύτων, αποτίω φόρο τιμής στη μνήμη των εθνομαρτύρων της νεότερης ιστορίας μας.

Μίκης Θεοδωράκης

Οι παρτιτούρες του έργου κυκλοφορούν

από τον εκδοτικό οίκο ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ-ΝΑΚΑ, Πανεπιστημίου 39, Αθήνα

Εξώφυλλο: ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΡΑΧΡΗΣΤΟΣ

Διαχωρισμοί: ΑΚΜΗ, Εκτύπωση: ΟΡΦΑΝΟΣ-ΣΚΑΛΤΣΑΣ

Παραγωγή: ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ, εταιρία παραγωγής δίσκων και εκδόσεων.

Διευθύνει ο Μίκης Θεοδωράκης.

Στα μέσα του 1984 στο σπίτι του συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη είχα τη χαρά και τη συγκίνηση να πρωτοπαίξω στο πιάνο τα πρώτα μέρη της Ακολουθίας εις κεκοιμημένους, ενός καινούργιου έργου του, που το περίμενα με εξαιρετικό ενδιαφέρον, θα 'λεγα με ανυπομονησία. Είχε προηγηθεί η στενή και ένθερμη σχέση μου με άλλα χορωδιακά του έργα που είχα τη μεγάλη τιμή και την ευχάριστη ευθύνη να παρουσιάσω σε πρώτες εκτελέσεις, όπως την 3η σουίτα «Η ΜΑΝΑ» (ηχογράφηση Φεβρουάριο-Μάρτιο 1980), τη Λειτουργία Ι. Χρυσοστόμου (27.3.83 στο μητροπολιτικό ναό Αγίου Βασιλείου Τρίπολης), το τροπάριο της Κασσιανής (3.5.1983 στην Αγία Φωτεινή Υμηττού), καθώς και τρεις κύκλους παλαιότερων τραγουδιών σε καινούργια επεξεργασία για χορωδία: Μασουτάουζεν (Νάξος 8.7.83), Λιποτάκτες και Επιφάνια (Θεσσαλονίκη 25-26.10.83). Το ενδιαφέρον τώρα γινόταν ακόμη μεγαλύτερο εξαιτίας και του χαρακτήρα του έργου, που ο Θεοδωράκης μου τον ζωγράφιζε έντονα και συναρπαστικά σε συζητήσεις που προηγήθηκαν: Το δραματικό και συγκλονιστικό γεγονός του θανάτου, και η υπέρβασή του με σύγχρονη αποκάλυψη της ουσίας της ζωής, με μια μουσική εγκάρδια και παρήγορη. Αλλά και η ιστορική σημασία της σύνθεσης αύξαινε το ενδιαφέρον μου, δεδομένου ότι συνιστούσε πρωτότυπη και πρωτόφαντη εργασία. Διότι αν εξαιρέσουμε την παραδοσιακή βυζαντινή μουσική επένδυση της Ακολουθίας εις κεκοιμημένους, δεν υπήρχε άλλη μουσική εκδοχή της. Είναι αλήθεια πως είχαν προηγηθεί μερικές προσπάθειες χορωδιακής γραφής της, όπως π.χ. μία από τις παλαιότερες του Β. Randhartinger από τη Βιέννη για μικτή χορωδία και αρμόνιο, ή αυτές που ακούγονται και στις μέρες μας στα παρεκκλήσια των κοιμητηρίων. Η διαφορά με το REQUIEM του Θεοδωράκη έγκειται στο ότι εδώ έχουμε την παρουσία επώνυμου και μεγάλο συνθέτη, που δεν ντύνει με αρμονίες τις συλλαβές του κειμένου, αλλά δημιουργεί ένα αυθυπόστατο και πλήρες μουσικό έργο, καρπό βαθύτατου προβληματισμού και αγάπης. Η μουσική επεξεργασία του κειμένου δεν αφορά μόνο τα μέρη των ψαλμών, αλλά και τις εκφωνήσεις των ιερών. Το Βυζαντινό μέλος υπάρχει σαν επίμονη ανάμνηση κυρίως, και λιγότερο σαν υποχρεωτική διόδος. Οι αρμονίες συνιστούν περισσότερο «τυχαίες» αναπόφευκτες συνηχήσεις, παρά λειτουργικά δομημένη πολυφωνία, με κινούμενους απλούς ή πολλαπλούς ισοκράτες, μοίρασμα της μελωδίας σε διαφορετικές φωνές, προσανατολισμό της αρμονίας στην κατεύθυνση των τρόπων. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να εκτιμηθούν και σαν σημαντική πρόταση του Θεοδωράκη, στην προβληματική της «τακτικής» της αντιμετώπισης της παραδοσιακής μας μουσικής (βυζαντινής και δημοτικής), σε σχέση με τη δυτική ευρωπαϊκή γλώσσα. Η προσφορά αυτή γίνεται ακόμα πιο σπουδαία, εξαιτίας της κακής συνήθειας που υπήρξε από παλιότερα και που δυστυχώς συνεχίζεται και σήμερα, και που έγκειται στη βίαιη εισβολή της δυτικής μουσικής γλώσσας και τεχνικής στο χώρο της παραδοσιακής μας μουσικής. Από το γρηγοριανό μέλος φτάσαμε στον Μπαχ, μόνο που χρειάστηκε η υπομονετική μουσική μεταλλαγή αιώνων. Στη σοφή συμπύκνωση αυτού του χρόνου εξέλιξης και ωρίμανσης νομίζω πως συνιστά βετική συμβολή στο μουσικό γλωσσάρι της Ακολουθίας εις κεκοιμημένους.

Η μελέτη του έργου άρχισε στις 8.3.85, και η πρώτη παγκόσμια παρουσίασή του στις 26 Απριλίου 1985 υπό τη διεύθυνσή μου, παρουσία του συνθέτη στο θέατρο του Κολλεγίου Αθηνών που οργάνωσε και τη συναυλία.

Στην εκτέλεση του έργου πήραν μέρος το σολιστικό συγκρότημα «ΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΕΣ», η παιδική Χορωδία του Δημοτικού Ωδείου Λάρισας σε διδασκαλία Δημήτρη Κερθούνη και οι σολίστ Μίσα Ικέυται υψίφωνος, Κική Μορφονιού μεσόφωνος και Φραγκίσκος Βουτσίνος βαθύφωνος. Επίσης τα μέλη των «ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΩΝ» Νένη Ζάππα μεσόφωνος, Κίμων Βασιλόπουλος τενόρος και Στέλιος Γιαννακούλας βαθύφωνος.

Σε όλες τις μετέπειτα παρουσιάσεις του REQUIEM συμμετείχε και η χορωδία του Δήμου Θεσσαλονίκης, καθώς επίσης και η μεσόφωνος Αντιγόνη Κερετζή.

Το έργο παρουσιάστηκε επίσης στη Θεσσαλονίκη (27.20.85) στα πλαίσια των ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ, στη Λάρσα (28.10.85) στο μητροπολιτικό ναό Αγίου Αχιλλείου, στα Καλάβρυτα (13.12.85) στον καθεδρικό ναό Κοίμησης της Θεοτόκου στην 42η επέτειο της δολοφονίας των Καλαβρυτινών, και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (22.2.86) στην επέτειο κατάληψης της Νομικής.

Αντώνης Κοντογεωργίου

ΜΕΡΟΣ Α'

ΣΤΑΣΙΣ Α'

Ευλόγησον Δέσποτα. Ευλογητός ο Θεός ημών πάντοτε νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων.

Αμήν.

Άμωμοι εν οδώ. Αλληλούια. Ευλογητός ει Κύριε διδάξόν με τα δικαιώματά σου. Αλληλούια.

Ενύσταξεν η ψυχή μου από ακηδίας, θεβαίωσόν με εν τοις λόγοις σου. Αλληλούια.

Κλίνον την καρδίαν μου εις τα μαρτύριά σου και μη εις πλεονεξίαν. Αλληλούια.

Αθυμία κατέσχε με από αμαρτωλών, των εγκαταλιμπανόντων τον νόμον σου. Αλληλούια.

Μέτοχος εγώ εimi πάντων των φοβουμένων σε, και των φυλασσόντων τας εντολάς σου. Αλληλούια.

Δόξα Πατρί... Και νυν... Αλληλούια.

Ελέησον ημάς ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου, δεόμεθά σου, επάκουσον και ελέησον.

Ετι δεόμεθα υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του κεκοιμημένου δούλου του Θεού, και υπέρ του συγχωρηθήναι αυτό, παν πλημμέλημα εκούσιόν τε και ακούσιον.

Όπως Κύριος ο Θεός, τάξει την ψυχήν αυτού ένθα οι δικαιοι αναπαύονται τα ελέη του Θεού, την βασιλείαν των ουρανών και άφεισιν των αυτού αμαρτιών, παρά Χριστώ τω θανάτω Βασιλεί και Θεώ ημών αιτησώμεθα.

Του Κυρίου δεηθώμεν.

Ότι Συ ει η ανάστασις, η ζωή και η ανάπαυσις του κεκοιμημένου δούλου σου Χριστέ ο Θεός ημών, και σοι την δόξαν αναπέμπομεν, συν των ανάρχων σου Πατρί και των παναγών και αγαθών και ζωοποιών σου Πνεύματι, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

ΣΤΑΣΙΣ Β'

Αι χείρες σου εποίησάν με και έπλασάν με, συνέτισόν με, και μαθήσομαι τας εντολάς σου. Ελέησον με Κύριε.

Ότι εγενήθην ως ασκός εν πάχη, τα δικαιώματά σου ουκ επελαθόμην. Ελέησον με Κύριε.

Από των κριμάτων σου ουκ εξέκλινα, ότι Συ ενομοθέτησάς με. Ελέησον με Κύριε.

Έκλινα την καρδίαν μου, του ποιήσαι τα δικαιώματά σου εις τον αιώνα δι' αντάμοψιν, Ελέησον με Κύριε.

Καιρός του ποιήσαι των Κυρίων διασκέδασαν τον νόμον σου. Ελέησον με Κύριε.

Δόξα Πατρί... Και νυν... Αμήν. Ελέησον με Κύριε.

Του Κυρίου δεηθώμεν.

ΣΤΑΣΙΣ Γ'

Επιθλεψόν επ' εμέ και ελέησον με, κατά το πλήθος των αγαπήντων το όνομά σου. Αλληλούια.

Νεώτερος εγώ εimi και εξουδενωμένος τα δικαιώματά σου ουκ επελαθόμην. Αλληλούια.

Της φωνής μου άκουσον Κύριε κατά το έλεός σου, κατά το κρίμα σου ζήσον με. Αλληλούια.

Άρχοντες κατεδιδών με δωρεάν, και από των λόγων σου εδειλίασεν η καρδιά μου. Αλληλούια.

Ζήσεται η ψυχή μου και ανείσει σε, και τα κρίματά σου βοηθήσει μοι.

Επλανήθην ως πρόβατον απολωλός. Ζήτησον τον δούλον σου, ότι τας εντολάς σου ουκ επελαθόμην.

Του Κυρίου δεηθώμεν.

ΕΥΛΟΓΗΤΑΡΙΑ

Ευλογητός ει Κύριε, διδάξόν με τα δικαιώματά σου. Των Αγίων ο χορός εύρε πηγήν της ζωής και θύραν παραδείσου. Εύρω καγώ την οδόν δια της μετανοίας. Το απολωλός πρόβατον εγώ εimi. Ανακάλυξάι με, Σωτήρ και σώσον με.

Ευλογητός ει Κύριε... Ο πάλι μεν, εκ μη όντων πλάσας με, και εικόνι σου θεία τιμήσας, παραβάσει εντολής δε πάλιν με επιστρέψας εις την εξ ης ελήφθην, εις το καθ' ομοίωσιν επαναγάγε, το αρχαίον κάλλος αναμορφώσασθαι.

Ευλογητός ει Κύριε... Εικόνι εimi, της αρρήτου δόξης σου, ει και στίγματα φέρω πταισμάτων. Οικτείρησον το σον πλάσμα Δέσποτα, και καθόριστον ση ευσιπλαχνία. Και την ποθεινήν πατριδα παράσχου μοι παραδείσου πάλιν ποιών πολίτη με.

Ευλογητός ει Κύριε... Ανάπαυσον ο Θεός τον δούλον σου και κατάξον αυτόν εν Παραδείσω όπου χοροί των αγίων Κύριε, και οι δικαιοι εκλάμψουσιν ως φωστήρες. Τον κεκοιμημένον δούλον σου ανάπαυσον, παρορών αυτού πάντα τα εγκλήματα.

Δόξα Πατρί... Το τριλαμβάνεις της μιας Θεότητος, ευσεβών υμνήσωμεν θωόντες. Άγιος ει ο Πατήρ ο άναρχος ο συνάναρχος Υιός και Θεϊον Πνεύμα, φωτίσον ημάς πίστει Σοι λατρεύοντες και του αιώνιου πυρός εξάρπασσον.

Και νυν... Χαίρε σεμνή, η Θεόν σαρκί τεκούσα, εις πάντων σωτηρίαν, δι ης γένος ων ανθρώπων εύρατο την σωτηρίαν. Δια σου εύροισιν παράδεισον. Θεοτόκε αγνή ευλογημένη.

Αλληλούια. Δόξα σοι ο Θεός.

Μετά των αγίων ανάπαυσον Χριστέ, την ψυχήν του δούλου σου, ένθα ουκ έστι πόνος, ου λύπη, ου στεναγμός αλλά ζωή ατελείωτητος.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΙΔΙΟΜΕΛΙΑ

(Ιωάννου Μοναχού, του Δαμασκηνού)

Ποια του θίου τροφή διαμένει λύπησιν άμέτοχος; Ποία δόξα έστηκεν επί γης αμετάθετος; Πάντα σκιώς ασθενέστερα, πάντα ονειρου απατηλότρα. Μια ροπή, και πάντα ταύτα θάνατος διαδέχεται. Αλλ' εν τω φωτί Χριστέ του προσώπου σου, και τω γλυκασμού της σης υραιότητος, ον εξέλεξω ανάπαυσον, ως φιλόνηρωπος.

Ως άνθος μαραίνεται, και ως όναρ παρέρχεται και διαλύεται πας άνθρωπος. Πάλιν δε ηχώσης της σάλπιγγος, νεκροί, ως εν συνσεισμού, πάντες αναστήσονται προς την σην υπάντησιν. Χριστέ ο Θεός. Τότε Δέσποτα, ον μετέστησαν εξ ημών, εν ταις των αγίων σου κατάταξον σκηναίς, το πνεύμα του σου δούλου, Χριστέ.

Όμοιοι, οίον αγίνα έχει η ψυχή, χωριζόμενη εκ του σώματος. Όμοιοι, πόσα δακρύει τότε, και ουχ υπάρχει ο ελεών αυτήν. Προς τους αγγέλους τα όμματα ρέπουσα, άπρακτα καθικατεύει. Προς τους ανθρώπους τας χείρας εκτεινούσα, ουκ έχει τον βοηθούντα. Δια αγαπητού μου αδελφοί, εννοήσαντες ημών το θραχύ της ζωής, τω μεταστάντι την ανάπαυσιν, παρά Χριστώ αιτησώμεθα και ταις ψυχαις ημών το μέγα έλεος.

Πάντα μαιαίότης τα ανθρώπινα όσα ου υπάρχει μετά θάνατον ου παραμένει ο πλούτος ου συνοδεύει η δόξα. Επελθών γαρ ο θάνατος ταύτα πάντα εξηφάνισται. Δια Χριστώ τω θανάτω Βασιλεί Βοήσωμεν Τον μεταστάντα εξ ημών ανάπαυσον ένθα πάντων εστιν ευφραϊνομένων η κατοικία.

Όπως φοβερώτατον, το του θανάτου μυστήριον, πως ψυχή εκ του σώματος βιαίως χωρίζεται εκ της αρμονίας, και της συμφωνίας ο φυσικώτατος δεσμός, θεώς βουληματις αποτέμνεται. Δια σε ικετεύομεν. Τον μεταστάντα ανάπαυσον, εν σκηναίς ων δικαίων σου, ζωοδοτά φιλόνηρωπος.

Πού εστιν η του κόσμου προσπάθεια; Πού εστιν η των προσκαίρων φαντασία; Πού εστιν ο χρυσός και ο άργυρος; Πού εστιν των οικητών η πλημύρα και ο θόρυβος; Πάντα κόνις, πάντα τέφτρα, πάντα άκιά. Αλλά δεύτε βρήσωμεν τω θανάτω βασιλεί. Κύριε, των αιώνων σου αγαθών αξίωσον, τον μεταστάντα εξ ημών, αναπαύων αυτόν εν τη αγνήω μακαριότητι.

Εμνήσθην του προφήτου θωόντος. Εγώ εimi γη και σποδός. Και πάλιν κατενόησα εν τοις μνήμασι και είδον τα οστά τα γεγυμνωμένα και είπον. Άρα τίς εστί, βασιλεύς ή στρατιώτης, ή πλούσιος ή πένης, ή δικαιοσ ή αμαρτωλός; Αλλά ανάπαυσον, Κύριε, μετά δικαίων τον δούλον σου, ως φιλόνηρωπος.

Αρχή μοι και υπόστασις, το πλαστοουργόν σου γεγονός πρόσταγμα. Βουληθείς γαρ εξ αοράτου τε, και ορατής με ζών συμψηξάι φύσεως, γηθέν μου το σώμα διέπλασας, δέδικκας δε μοι ψυχήν, τη θεία ου και ζωοποιώ εμπνεύσει.

Διο, Χριστέ, τον δούλον σου, εν χώρα ζώντων, εν σκηναίς δικαίων ανάπαυσον.

Ανάπαυσον Σωτήρ ημών ζωοδοτά, ον μετέστησαν αδελφόν ημών εκ των προσκαίρων, κράζοντα δόξα σοι.

Κατ' εικόνα σην και ομοίωσιν, πλασοουργήσας κατ' αρχάς τον άνθρωπον, εν παραδείσω τέθεικας, κατάρχειν σου των κτισμάτων. Φθόνω δε διαβόλου απατηθείς, της θρώσεως μετέσχε, των εντολών σου παραβάτης γεγονώς. Διο πάλιν εις γην εξ ης ελήφθην, κατεδικασας επιστρέφειν, Κύριε, και αιτείσθαι την ανάπαυσιν.

Θρηνώ και οδύρομαι, όταν εννοήσω τον θάνατον και ίδω εν τοις τάφοις κειμένην την κατ' εικόνα Θεού, πλασθείσαν ημίον υραιότητα, άμορφον, άδοξον, μη έχουσαν είδος. Ω του θαύματος. Τι το περί ημάς τούτο γεγονός μυστήριον; Πώς παρεδόθημεν τη φθορά και συνεζεύχθημεν τω θανάτω; Όπως θεού προστά-

ξει, ως γέγραπται, του παρέχοντος τοις μεταστάντι την ανάπαυσιν.

Δόξα Πατρί... Ο θάνατός σου Κύριε, αθανασίας γεγονός πρόξενος. Ξι μη γαρ εν μνήματι κατετέθης, ουκ αν ο παράδεισος ηνέκωτο. Διο τον μεταστάντα ανάπαυσον ως φιλόνηρωπος.

Και νυν... Αγνή Παρθένε, του Λόγου Πύλη, του Θεού ημών μήτηρ, ικέτευε, ελεηθήναι την ψυχήν αυτού.

ΟΙ ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ

Εν τη βασιλεία σου, μνήσθητι ημών, Κύριε. Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι ότι αυτών εστιν η βασιλεία των ουρανών. Μακάριοι οι πενθόντες, ότι αυτοί παρακληθήσονται. Μακάριοι οι πραείς, ότι αυτοί κληρονομήσουσι την γην. Μακάριοι οι πεινώντες και διψώντες την δικαιοσύνην, ότι αυτοί χορτασθήσονται. Μακάριοι οι ελεήμονες, ότι αυτοί ελεηθήσονται.

Ληστήν του παραδείσου Χριστέ πολίτην επί σταυρού σοι βοήσαντα, το Μνήσθητι μου προαιεργάτως. Αυτού της μετανοίας αξίωσον καμέ τον ανάξιον.

Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά, ότι αυτοί τον Θεόν όφονται.

Ζωής ο κυριεύων και του θανάτου, εν τοις αιωλαίς αγίων ανάπαυσον, ον προσελάβου εκ των προσκαίρων, θωόντα. Μνήσθητι μου, όταν έλθεις εν τη βασιλεία σου.

Μακάριοι οι ειρηνοποιοί, ότι αυτοί υιοί Θεού κληθήσονται.

Ο των ψυχών δεσποζών και των σωματών ου εν τη χειρί η πνοή ημών, των θλιβομένων παραμυθία, ανάπαυσον εν χώρα δικαίων, ον μετέστησαν δούλον σου.

Μακάριοι οι δεδιωγμένοι ένεκεν δικαιοσύνης, ότι αυτών εστιν η βασιλεία των ουρανών.

Χριστός σε αναπαύσει εν χώρα ζώντων, και πύλας Παραδείσου ανοίξει σοι, και βασιλείας δείξει πολίτην, και άφεισιν σοι δώη, ων ήμαρτες εν βίω φιλόνηρωπος.

Μακάριοι εστέ όταν ονειδιώσιν υμάς και διώξωσι και είπωσι παν πονηρόν ρήγμα καθ' υμών ψευδόμενοι ένεκεν εμοί.

Εξέλιθωμεν και ίδωμεν εν τοις τάφοις, ότι γυμνά οστέα ο άνθρωπος, σκωλήκων βρώμα και δυσωδία και γνάμην τις ο πλούτος, το κάλλος, η ισχύς και η ευπρέπεια.

Χαίρετε και αγαλλιάσθε, ότι ο μισθός υμών πολύς εν τοις ουρανοίς.

Ακούσωμεν τι κράξει ο Παντοκράτωρ. Ουαί, οι εκζητούντες θεάσασθαι, την φοβεράν ημέραν Κυρίου. Αυτή γαρ εστί σκότος. Πυρί γαρ δοκιμάσει τα σύμπαντα.

Δόξα Πατρί... Ανάρχω και γεννήσει τε και παρόδω. Πατέρα προσκυνών τον γεννησαντα. Υιόν δοξάζω τον γεννηθέντα, υμινώ το συνεκλάμπον, Πατρί τε και Υιό, Πνεύμα άγιον.

Και νυν... Πώς εκ μαζών σου γάλα θρύεις Παρθένε; Πώς τρέφεις τον τροφέα της κτίσεως; Ως είδεν ο πηγάσας ύδωρ εκ πέτρας, τας φλέβας των υδάτων, διψώντα τω λαώ, καθώς γέγραπται.

Μακαρία η οδός, η πορεύει σήμερον ότι ητοιμάσθη σοι τόπος αναπαύσεως.

Του Κυρίου δεηθώμεν.

Ότι Συ ει η ανάστασις, η ζωή και η ανάπαυσις Χριστέ ο Θεός, και σοι την δόξαν αναπέμπομεν, συν των ανάρχων σου Πατρί και τω παναγών και αγαθών και ζωοποιών σου Πνεύματι, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.